

Sygn. akt I ACa 830/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Kłos (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Wiklak SSA Lilla Mateuszczyk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. B. (1)**

przeciwko **(...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 9 kwietnia 2013r. sygn. akt II C 1595/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. na rzecz powoda W. B. (1) kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

I ACa 830/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz powoda A. B. kwotę 170.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 października 2012 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12.117 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny podziela:

Powód do października 2012 r. był członkiem zarządu pozwanej spółki razem z B. B. (1) i W. B. (2). W spółce nie istniała rada nadzorcza. Przedmiotem działalności spółki miało być prowadzenie portalu społecznościowo - randkowego. W tym celu spółka odkupiła portal od spółki (...), prowadzonej przez B. B. (1) i W. B. (2). Kapitał zewnętrzny miał pochodzić z pożyczek udzielonych spółce przez powoda. W okresie od listopada 2009 do marca 2010 r. między stronami zawarto pięć umów pożyczek na łączną kwotę 170.000 zł. Na zawarcie tych umów każdorazowo wyraziło zgodę Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki. Przy ich zawieraniu spółka nie była natomiast reprezentowana przez pełnomocnika, powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników.

Pieniądze spółce pożyczali również B. B. (1) i W. B. (2) z tym, że pieniądze te zostały im zwrócone.

Dzięki tym pożyczkom spółka uzyskała dofinansowanie z Unii Europejskiej, ponieważ mogła pokryć wymagany udział własny. Dzięki tym pożyczkom spółka nabyła prawa autorskie do portalu od spółki (...), sfinansowała poprawę funkcjonowania portalu, oprogramowanie serwisu, promocję, wynagrodzenia pracowników, zakup sprzętu, realizację projektu unijnego, obsługę prawną, księgowość, opłaty czynszowe i inne wydatki związane z funkcjonowaniem spółki.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne, które Sąd pierwszej instancji uznał za niesporne, Sąd ten doszedł do wniosku, że powództwo jest uzasadnione. Umowy pożyczek łączące strony były nieważne (art. 58 § 1 k.c.), jako zawarte przez powoda będącego członkiem zarządu i spółkę w sytuacji w której spółka nie była reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego przez radę nadzorczą, czy też zgromadzenie wspólników. Wymóg powyższy wynika z art. 210 § 1 k.s.h. W konsekwencji powodowi służy roszczenie o zwrot wpłaconych spółce kwot na podstawie art. 410 § 1 k.c., ponieważ zachodzi wypadek kondycji wynikającej z nieważności czynności prawnej zobowiązującej powoda do świadczenia. Roszczenie to nie wygasło na podstawie art. 409 k.c. albowiem spółka, przeznaczając uzyskane od powoda środki na cele produkcyjne w tym na spłatę zobowiązań i nabycie środków trwałych, nadal jest wzbogacona.

O odsetkach ustawowych Sąd orzekł, przyjmując jako datę początkową ich biegu - upływ 14 dni od daty nadania na poczcie przez powoda pisma adresowanego do pozwanej spółki, zawierającego wezwanie do zapłaty kwoty 170.000 zł, zaś o kosztach procesu - na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżyła pozwana w części uwzględniającej powództwo i zasądzającej koszty procesu. Zarzuciła sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a w szczególności naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny, z pominięciem dowodu z zeznań Prezesa Zarządu pozwanej spółki B. B. i odmowę przyznania mocy dowodowej fakturom i rachunkom załączonym do akt sprawy i błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż w niniejszej sprawie powód wezwał pozwaną spółkę do zwrotu świadczenia w sytuacji, kiedy powód wzywał spółkę do zwrotu kwot pożyczek oraz naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia wyroku i pominięcie w tym uzasadnieniu wykazania przyczyn, dla których sąd odmówił wiarygodności dowodom przedstawionym przez stronę pozwaną. Ponadto zarzuciła naruszenie prawa materialnego tj. art. 410, 411 i 405 w zw. z art. 409 k.c. przez błędną wykładnię. W konkluzji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzuty obraży prawa procesowego (art. 233 § 1 i 328 § 2 k.p.c.) należy uznać za chybione, albowiem Sąd pierwszej instancji, ferując zaskarżony wyrok, opierał się na ustaleniach, które w zasadniczym zrębie nie były sporne, czemu dał wyraz w uzasadnieniu. Ustalił zatem, że pieniądze pożyczone przez powoda pozwanej spółce zostały wykorzystane na wykup praw autorskich do portalu internetowego od spółki (...), poprawę funkcjonowania tego portalu, oprogramowanie serwisu, zapłatę wynagrodzeń, zakup sprzętu, obsługę prawną, księgowość i inne wydatki

związane z bieżącym funkcjonowaniem spółki. Jak wynika z uzasadnienia wyroku, ustalenia te Sąd pierwszej instancji poczynił w oparciu m. in. o zeznania B. B. (1). Co więcej, w zeznaniach Prezesa Zarządu pozwanej spółki nie pojawiły się żadne treści, które różniły się od przyjętych przez Sąd ustaleń. Załączone do akt faktury obrazują wydatki ustalone przez Sąd pierwszej instancji zgodnie także z zeznaniami B. B. (1). Nie ma zatem racji apelująca zarzucając Sądowi pierwszej instancji pominięcie wyżej przywołanych zeznań a także faktur.

Istotą niniejszej sprawy jest natomiast odpowiedź na pytanie, czy w tak ustalonym stanie faktycznym, powodowi przysługuje roszczenie z art. 410 k.c. Na powyższe pytanie, podziеляjąc rozumowanie Sądu pierwszej instancji, należy odpowiedzieć twierdząco. W sprawie zachodzi ostatni z wypadków kondycji wymienionych w art. 410 § 2 k.c. Świadczenie nastąpiło bowiem w wykonaniu umów nieważnych, jako zawartych - wbrew dyspozycji bezwzględnie obowiązującego art. 210 § 1 k.s.h. - przez członka zarządu spółki z samą spółką bez udziału pełnomocnika powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników. Pozostaje zatem w próżni zarzut zawarty w apelacji w myśl którego Sąd pierwszej instancji przyjął postać kondycji polegającej na nieosiągnięciu celu świadczenia.

Z uwagi na charakter sankcji dotyczącej przedmiotowe umowy pożyczek, jaką jest bezwzględna nieważność stanowiąca wynik sprzeczności z prawem (art. 58 § 1 k.c.), znajduje zastosowanie hipoteza art. 411 pkt 1 k.c. zgodnie z którą w sytuacji w której podstawą świadczenia jest nieważna czynność prawna, nie zachodzi podstawa do wyłączenia prawa domagania się jego zwrotu.

Wbrew odmiennemu stanowisku apelującej, nie zachodzi również podstawa do zastosowania art. 409 w zw. z art. 410 § 1 k.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba, że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Podzielając i w tej kwestii argumentację jurydyczną Sądu pierwszej instancji należy uznać, że zainwestowanie środków uzyskanych od powoda na działalność gospodarczą nie powoduje stanu, w którym spółka nie jest już wzbogacona w rozumieniu wyżej przywołanego przepisu. Dzięki tym pożyczkom spółka nabyła określony sprzęt i inne prawa majątkowe, które pozostają w jej majątku, zwolniła się z części zobowiązań itp. Nadal prowadzi działalność i dopóki nie dojdzie do ustania jej bytu prawnego i likwidacji majątku nie można uznać, że pozwana udowodniła przesłanki z art. 409 w zw. z art. 410 § 1 k.c. W orzecznictwie przyjmuje się, że nie można mówić o odpadnięciu wzbogacenia, jeżeli wzbogacony zużył wprawdzie przedmiot wzbogacenia, lecz w ten sposób zaoszczędził sobie wydatku, który w przeciwnym razie zmuszony byłby pokryć ze swojego majątku (tak m. in. SN w orzeczeniu z 24 marca 1964 r., I CR 211 / 63, OSN 1965, nr 4, poz. 65 i uchwale (7) z 25 kwietnia 1996 r., III CZP 153 / 95, OSNC 1996, nr 7 - 8, poz. 90 a także w przywołanym przez Sąd pierwszej instancji wyroku z 2 grudnia 2012 r., II CSK 670 / 11, (LEX nr 1131124) w którym SN uznał, że wygaśnięcie obowiązku zwrotu świadczenia na podstawie art. 409 k.c. zachodzi tylko wtedy, gdy zużycie korzyści nastąpiło w sposób bezproduktywny, konsumpcyjny, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego. Jeśli więc zobowiązany do zwrotu wyzbywa się korzyści, oszczędzając sobie wydatków z własnego majątku, np. płacąc własny dług, to nadal jest wzbogacony.

Kierując się powyższą wykładnią art. 409 k.c. należało uznać załączoną do apelacji opinię tymczasowego nadzorca sądowego za nieistotną dla rozstrzygnięcia sprawy. Sposób wydatkowania środków uzyskanych z przedmiotowych pożyczek uznać należy za produkcyjny, co - w świetle wyżej zamieszczonych rozważań - zwalnia sąd od analizy sytuacji gospodarczej spółki w chwili obecnej.

Przystępując do oceny zasadności ostatniego zarzutu apelacji, odnoszącego się do ustalenia przez Sąd pierwszej instancji daty rozpoczęcia biegu odsetek ustawowych należy stwierdzić, że zarzut ten również nie jest uzasadniony. Fakt, że powód wezwał pozwaną do zwrotu środków na podstawie umowy pożyczki - (pismo - k. 7) nie pozbawia go prawa do należnych odsetek. Strony umów nie miały świadomości co do nieważności tych umów, co wynika chociażby z zeznań

B. B. (2). Przyjęcie odmiennej kwalifikacji prawnej dochodzonego roszczenia przez Sąd pierwszej instancji pozostaje bez wpływu na jego wymagalność. W konsekwencji Sąd pierwszej instancji miał podstawy do uznania, że roszczenie

dochodzone pozwem stało się wymagalne z datą oznaczoną w piśmie stanowiącym wezwanie do zapłaty i datę tę oznaczyć, zgodnie z art. 455 i 481 § 1 k.c., jako data początkowa biegu odsetek.

Mając wszystkie wyżej przedstawione argumenty na uwadze, jak również treść art. 385 k.p.c., należało oddalić apelację. O zwrocie kosztów procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zaś o ich wysokości - na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 grudnia 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).